

# El temps que corre

## Maig del 1808

**A**ixò era aquell dia gloriós, el segon centenari del qual acaba de celebrar-se amb gran pompa i gran festa, amb desfilades, banderes, discursos patriòtics i exaltacions heroïques, com ha de ser, perquè

es tracta d'Espanya i del poble de Madrid i de Móstoles, només faltaria. Aquell dia, al costat del palau reial, hi havia grups de gent alterada, gent que discutia i cridava, homes i dones exaltats i furiosos, i el narrador dels *Episodios Nacionales* de Pérez Galdós, s'acosta a un dels grups i pregunta: "Pero ¿qué quiere toda esa gente?" "Es que se van, se los llevan", li contesta un *chispero*, "y eso no lo hemos de consentir". Al protagonista i narrador, no li importa si se'n van o se'ls emporten, segons afirma ell mateix, i pretén continuar el seu camí. Però llavors algú l'agafa pel braç, és Pacorro Chinitas, i li diu: "Conque parece que se los llevan." "¿A los infantes?, eso dicen; pero te aseguro, Chinitas, que me tiene sin cuidado." Devia ser que encara no sentia el patriotisme, el narrador, o que el fet que s'emportaren o no els *infantes* no li semblava una desgràcia històrica, ni el motiu per a despertar l'ànima i la fúria de la pàtria. Però Chinitas sí que ho sentia, i li diu: "Pues a mi no. Hasta aquí llegó la cosa, hasta aquí nos aguantamos y de aquí no ha de pasar..." Fins ací, doncs, la petita crònica d'aquell matí, i dels fets que van provocar l'alçament popular i gloriós. El bon poble de Madrid, el bon poble espanyol, havia suportat qualsevol cosa: els pactes amb Napoleó, el viatge del rei cap a Baiona. la presència de les tropes franceses, la indiferència de l'aristocràcia. Però no podia consentir que se n'anaren també els *infantes*: fins ací hem arribat. Don Beni-

---

Joan Francesc Mira

---



sino cuando son muchos los corazones dispuestos a palpitare en concordancia con su anhelante ritmo, y raras veces presenta la Historia ejemplos como aquél, porque el sentimiento patrio no hace milagros sino cuando es una condensación

colosal, una unidad sin discrepancias de ningún género y, por tanto, una fuerza irresistible y superior a cuantos obstáculos pueden oponerle los recursos materiales, el genio militar y la muchedumbre de enemigos. El mas poderoso genio de la guerra es la conciencia nacional, y la disciplina que da mas cohesión al patriotismo." (Citad de l'edició Aguilar, 1950, vol I, pp. 447-449.)

El salt és, simplement, espectacular. La narració dels fets que van portar a l'esclat violent, a l'atac a les tropes franceses el 2 de maig i als afusellaments del 3 de maig (i als dos quadres immensos, impressionants, que vaig contemplar fa pocs dies a l'exposició que el Prado dedica a Francisco de Goya) és claríssima, diàfana: el bon poble de Madrid no parlava de llibertat, d'independència nacional, de solidaritat, ni d'aquestes coses que hem sentit als discursos oficials. El poble de *chisperos* i *majas*, els que van traure els ganivets contra els húsars i els mamelucs a cavall, parlaven dels *infantes*. Si els seus cors bategaven "en concordancia con su anhelante ritmo", si es va produir una "condensación colosal, una unidad sin discrepancias de ningún género", i si tot allò representava el naixement d'una nació espanyola de ciutadans i d'homes lliures, això pertany a la fantasia patriòtica de dos segles sencers, el XIX i el XX, i pareix que continua. Perquè molts dels qui no podien tolerar el viatge dels *infantes* van ser els mateixos

***"El bon poble de Madrid no parlava de llibertat, d'independència nacional, de solidaritat, ni d'aquestes coses que hem sentit als discursos oficials. El poble de 'chisperos' i 'majas', els que van traure els ganivets contra els húsars i els mamelucs a cavall, parlaven dels 'infantes'"***

to Pérez Galdós també arriba fins ací en la seua crònica dels fets, abans de passar de la crònica a la ideologia. Perquè immediatament, després de descriure la indignació del bon poble, dels *chisperos* i *majas* i tota la resta, davant del viatge obligat dels nens de la casa reial, arma l'artilleria patriòtica i assegura: "La campana de ese rebato glorioso no suena

que pocs anys més tard victorejaven Ferran VII i cridaven "vivan las cadenas" quan el rei desitjat va abolir la Constitució de Cadis. I en qualsevol cas, parlant d'unitat nacional, "la Virgen del Pilar dice/ que no quiere ser francesa,/ que quiere ser capitana/ de la tropa aragonesa". I això sí que és una ideologia, profunda i antiga.